

Coşku yarışında 10. yılda çakılıp kaldık

Haydi mars mars

Faruk Nafiz Çamlıbel ile Behçet Kemal Çağlar 10. Yıl Marşı'nı yazmasa, Cemal Reşit Rey de bestelemeseydi milli duygularımızı galeyana getiren bir marşımız olmayacaktı. Milli takımımız yarım asır sonra Dünya Kupası'na gitmeye hak kazanınca, millet olarak yine 10. yıl marşını söyleyerek coştuk. Zaten milletçe söyleyebildiğimiz tek marş bu. Kabahat bizde değil, söylenemeyen marşlarda. Nerede 50. Yıl Marşı, nerede 75. Yıl Marşı? Hangimiz hatırlıyoruz? Ritmiyle, sözleriyle 10. Yıl Marşı'nı hiçbir marş sollarıyamadı. Bu koca millet niye onun üzerine bir marş çıkaramadı? Cumhuriyet Gazetesi yazarı Ali Sirmen'in dediği gibi yoksa "Saldım çayıra, mevlam kayıra" yaşayıp geri kalan 68 yılda hiç mi coşamadık. Ya da başka sebepler mi vardı? Bu soruları ilgili kişilere sorarak cevaplarını bulmaya çalıştık.

Sermin SARIBAS

DOĞU PERİNÇEK (Siyasetçi)

Şairin İbibikler'ini hatırlıyorum ama 50. yıl marşını hatırlamıyorum

Cumhuriyet'in 78. yılında hâlâ 10. yıl marşının söylenmesi hiç garip değil. Marşları devrimler yapar. Marşların enerji kaynağı devrimdir. Devrim yapmadık ki marşımız olsun. 10. yıl marşı bir devrim ortasında yapıldı ve devrim devam ediyordu. Ama Türkiye bu krizden bir devrimle çıkacak ve o zaman marşı da, herşeyi de olacak. Ben 50. yıl marşını hatırlamıyorum. Niye Cumhuriyetin 50. yılında marş yapılmış ki anlamıyorum. Cumhuriyet'in 50. yılında, geldiğimiz nokta için marş değil, ağıt yakulmalıydı. Ben mesela 50. yıl marşının yazarı Bekir Sıtkı Erdoğan'ın "İbibikler öter ötmez ordayım" şarkını hatırlıyorum ama o marşını hatırlamıyorum. Sanatçılar da devrimlerle beraber çıkar. 1879 meşrutiyet devriminde Namık Kemal, 1908'de Tevfik Fikret, 1920'de Nazım Hikmet çıkmış. Niye şimdi Kurtuluş Savaşı Destanı gibi bir destan yazılmıyor? Çünkü sanatı da devrimler besler. Ama sanatı ateşleyecek toplumsal eylemlerin ortaya çıkması çok yakın...

ETHEM ÜNGÖR
(Türk Marşları kitabı yazarı)

Marş bestecisi sıkıntısı var

10. yıl marşı çok güzel ve söylenmesi çok kolay bir marş. Biz marş bestecisi sıkıntısı yaşıyoruz. Marş yapılmamasının sebebi budur. Söz yazmak kolay ama beste yapmak zordur. 50. yıl marşının hatırlanmamasının sebebi söylenmesi zor olduğu içindir. İstiklal Marşının söylenmesi de zor. Bizim zaten toplu söyleme alışkanlığımız olmadığı için hakkını veremiyoruz. Dünyadaki milli marşlar arasında en güzel marş bizimkidir. Değiştirilmesi düşünülmemelidir. Değiştirip daha iyi hale getirecek, Halit Recep Arman vardı. Oda öldü. Yapsa yapsa bir tek o yapardı. Marş yazmak için heves eden, tarihe geçirim diye düşünen çok kimse var ama marş yapacak kapasite hiçbirinde yok.

ERCAN SAATÇİ (Besteci, yorumcu)

İstiklal marşının bestesi değiştirilsin

Bunca yıldır 10. yıl marşının üzerinde bir marşın yapılamama sebebi tamamen devlettir. Devletteki bazı insanların seçiciliğidir. Sadece belli kesimlerden beste istendi ve tüm marş besteleri devlete yakın olan kişilere yaptırıldı. Tüm marşlar senfonik tarzda bestelendi, batı armonileriyle yapıldı, kendi müziğimiz kullanılmadı. Millet neyi seviyorsa niye o tarzda yapılmasın? 10. yıl marşı çok güzel bir marş olduğu için ve halkın duygularını yansıttığı için hâlâ coşkuyla söyleniyor. Fakat ben yine de diyorum ki bununla uğraşmayalım. İstiklal Marşının bestesini değiştirelim. Sözler tartışmasız hari-kulade, ancak beste facia. O besteyle sözlere ayıp edilmiş. Avusturya ve İtalyan senfonisi arasında sıkışmış kalmış bir beste. Bence çoğu besteci benim gibi düşünüyor ama bunu söylemeye cesaret edemiyor. Ben söyledim diye beni vatan haini ilan etmeye falan da kalkmasınlar. Benim ülkem ne kadar sevdiğimi herhalde bilen bilir. Bütün bunlara rağmen burada bir başarı var. Çok zor bir marşı müzik kulağı Anadolu öğelerine yakın bir topluma kabul ettirmişler. Bu çok zor bir şeydir. Millete bunu kabul ettiren zihniyete helal olsun.

DOĞAN HIZLAN (Yazar, eleştirmen)

İnsanlar 10. yıl marşını Cumhuriyet yemini yaptı

Marşların arkasında bir felsefe, ulusal bir ruh birliği ve coşku yoksa, yaşayamazlar. Özellikle marşlar bir siyasal hareketin, bir ulusal mutabakatın seslendirilmesidir. İsmarlama marşların ömrü, ardında bir olayın fotoğrafı görünmeyen seslerin ömrü kısadır. Onuncu Yıl Marşı'nın Cumhuriyetin 75. yılı marşı olması için kampanyayı ben başlattım, Hürriyet ve Hürriyet'in yazarları da destekleyince, Kültür Bakanlığı'nun onayıyla yılın resmî marşı oldu. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun Onuncu Yılı, çok önemli bir tarihti, bir tür rejimin yerleşme sınavıydı. İşte bu sınavın bütün ruhu, Onuncu Yıl Marşı'nda dile ve sese geldi. Biz bunu yapay olarak desteklemedik. Baktım ki, son yıllarda hangi toplantıya gitsen, bu marş söyleniyor. İnsanlar kendiliğinden, bu marşı bir cumhuriyet yemini gibi algılıyor. Bakın 50. yıl marşını da ünlü bir bestecimiz yaptı ama söylenmiyor ve hatırlanmıyor. Buna, 75 yılda bir besteci yetiştiremedik mi gibi yüzeysel popülist bir eleştiri getirsek yanılırız. 10. yıl marşının sözlerini Faruk Nafiz Çamlıbel ile Behçet Kemal Çağlar yazmıştır, bestesi de Cemal Reşit Rey'indir. Ayrıca ben kendinden olan bir olayın yeniden gündeme getirilmesine karşıyım, gereksiz görüyorum.

KENAN DOĞULU (Besteci, yorumcu)

Zorunlu öğretilen itici geliyor

10. yıl marşının melodik ve ritmik yapısı coşkuyu yaşıyor, her döneme ayak uyduran özellikler taşıyor. Bir dönem zorunlu olarak öğretilen marşlar belli bir jenerasyona itici ve antipatik geldi. Oysa ki, günümüz çocukları ve gençleri sevmedikleri veya kabullenmedikleri olguları şiddetle itiyorlar. Eski marşlarla ilgili vazifemiz, onları güzel ambalajlayıp daha keyifli sunmak ve yeni nesile yeni teknik olanaklarla hazırlayıp emanet etmek. Yeni yapılacak marşlarla ilgili görevimiz de aynı coşkuyu, saygıyı adetleri ve edebiyatı layığıyla yerine getirip, yeni besteler olarak Türkiye'ye kazandırmak. Ben de bu konuda elimden geleni yapacağım.

Hürriyet'in 50. yıldönümü coşkusunda da ev sahipleri ve davetliler geceyi 10.Yıl Marşı'yla kapamışlardı.

BEKİR SITKI ERDOĞAN (Şair, 50. ve 75. yıl marşının yazarı)

Bize sormuyorlar ki çağırıp ısmarlıyorlar

Benim yazdığım 50. yıl marşını Necil Kazım Bey besteledi. Bana dinlettiğinde, "güzel olmuş ama herhalde üzerinde daha uğraşacaksınız" dedim. O da, "hayır hepsi bu başka oynama olmayacak" dedi. Halbuki değiştirecek, tekrar tekrar yapacaksınız. O zaman sesimi

çıkarmadım, keşke çıkarsaydım. Benim bütün marşlarım beste kurbanı oldu. Cumhuriyetin 75. yıl marşını da yaptırıldılar bana. Halbuki Cumhuriyet'in 75. yıl marşı niye olsun? 10., 50. ve 100. yıl marşları olur. Biz besteleri yaparken milli zevkimizden uzaklaşıp, batı müziğine

yakınlaşıyoruz. Hem öyle ısmarlama marş olmaz ki, bize sormuyorlar bile çağırıp ısmarlıyorlar. Herkes birbirini övdüğü eleştirmediği için de, ortaya düzgün besteler çıkmıyor. İnşallah gençlerden birileri çıkar da yeniden besteler benim marşlarımı. Heba oldular.